

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:1497

av Désirée Pethrus och Caroline Szyber (båda KD)

Kurdernas situation

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige även framgent, såväl bilateralt som inom ramen för EU-samarbetet, bör lyfta fram frågan om kurdernas situation och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige även framöver, såväl bilateralt som inom ramen för EU-samarbetet, bör vara drivande i arbetet med att få till stånd en fredlig och för båda parter tillfredsställande lösning mellan den turkiska regeringen och den kurdiska befolkningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda civila i Kobane enligt FN-principen om skyldighet att skydda, Responsibility to Protect (R2P), och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Kurderna som folkgrupp har en lång historia. Landet Karda nämns redan år 3000 f.Kr. av sumerna. De lever idag huvudsakligen i Iran, Irak, Syrien men främst i Turkiet. Det finns även kurdiska minoriteter i Libanon, Armenien, Azerbajdzjan och under senare år lever många även i Europa och i USA. Deras språk, kurdiska, är en viktig sammanhörande faktor och vikten av att få tala språket återkommer ofta i kurdernas kamp för sina rättigheter.

Kurdernas självständighetssträvanden har pågått under lång tid med uppror och 1978 bildades PKK som utfört väpnade attacker inne i framförallt Turkiet. PKK klassas som terrororganisation internationellt av flera stater och organisationer som Turkiet, USA, EU och Nato. Under Turkiets närmande till EU började förtrycket av kurderna att

minska och de började få del av vissa rättigheter som tillkommer minoriteter enligt Europarådets ramkonvention. Därmed minskade också PKKs aktiviteter.

Den förbättrade situationen i Turkiet gav minoriteter rätt till stöd och skydd för att bevara och utveckla sin kultur och sitt språk. Även FNs artikel 27 om medborgerliga och politiska rättigheter anger att etniska, språkliga eller religiösa minoriteter ska ha rätt att utveckla sin kultur. Det finns ett förbud mot diskriminering och skyldigheter för stater att positivt stödja minoriteters strävanden att bevara sin särart. Man har rätt att få lära sig sitt modersmål och få undervisning i detsamma. Och även om man tillåtit privatundervisning i kurdiska så läggs många kurser ner på grund av byråkratiska restriktioner.

I samband med att Turkiet lättade något på förtrycket, ökade kurdernas minoritetsrättigheter och många hoppades att det skulle gå i rätt riktning och att PKK kunde lägga ner sin kamp. Många kurder när inte längre drömmen om ett eget land, utan vill ha rätt till regionalt självstyre och att få utveckla sin egen kultur och språk, i enlighet med olika konventioner. I Irakiska Kurdistan har kurderna ett utvecklat självstyre och det är en region som idag är mer säker än övriga Irak. Kurderna har fortfarande många utmaningar i att utveckla sin självstyrande region Kurdistan bland annat avseende att motverka korrupktion och öka kvinnors rättigheter och det hedersrelaterade våldet. Men det är en region som många kurder är stolta över och där investeringar och utveckling trots allt går i positiv riktning.

Trots allt det förtryck som finns gentemot kurderna så kan inte omvärlden blunda för att det i Turkiet bor cirka 19 miljoner kurder och utgör cirka 30 procent av Turkiets befolkning. Omkring 30 procent av ledamöterna i parlamentet är kurder och samma andel anges finnas som toppledare i näringslivet.

Trots alla positiva signaler som tidvis har kommit i Turkiet gentemot kurderna så drabbas utvecklingen av ständiga back-lashes. De senaste åren har Turkiet fängslat parlamentsledamöter, professorer, studenter och lokalpolitiker. Andelen fängslade journalister är bland de högsta i världen. Många fängslas på mycket lösa grunder där bevisen är bristfälliga. Den akademiska friheten har satts på undantag, då flera som arbetar med ämnesområden som berör kurdernas rättigheter, har fått se sina karriärer spolerade.

Enligt UDs rapporter har ett antal polisutredningar och rättegångar initierats gentemot representanter för det kurdiska partiet BDP, inklusive en rad borgmästare misstänkta för samröre med den i Turkiet illegala organisationen KCK, som av myndigheterna anses vara en del av terrororganisationen PKK. På grund av strider mellan PKK och den turkiska militären finns cirka en miljon internflyktingar varav

många lever i fattigdom. Deras återvändande försvåras av bristande infrastruktur, dispyter om äganderätt till mark, landminor och i vissa fall motstånd från de så kallade byvakterna (den av staten avlönade lokala milisen).

Kurdernas kamp för sina rättigheter pågår ständigt. Ändå görs väldigt lite från världssamfundet i syfte att öka trycket på de länder de bor i. Sverige och EU kan göra mer för att uppmärksamma kurdernas situation och se till att det blir en mer varaktig lösning för kurderna, där inte militär våldförs sig på civilbefolkning men inte heller använder som i vissa fall rapporterats, kemiska vapen mot PKK.

Sverige prioriterar i sin utrikespolitik mänskliga rättigheter och demokrati. Vi bör öka våra ansträngningar att lyfta kurdernas situation i alla de sammanhang som det är möjligt.

Många förväntar sig att vi ska höja vår röst för bör i olika sammanhang öka trycket i de kontakter Sverige har direkt gentemot Turkiet. Det handlar om att se till att kurder garanteras grundläggande rättigheter i grundlagen. En fråga som är viktig när man nu diskuterar Turkiets konstitution. Sverige bör också påverka EU och dess utrikestjänst att öka ansträngningarna att försöka få till stånd en fredlig lösning av kurdfrågan med fredssamtal mellan PKK och den Turkiska regeringen.

Turkiet står nu vid ett vägsval. Den cirka tre år långa vapenvilan mellan staten och PKK bröts i juli i år, då städer som Dersim, Cizre och Silvan upplevt snabba militära operationer i form av utgångsförbud i jakt på militanta PKK:are för att återställa kontrollen. Både den turkiska staten och PKK måste nu lägga ner vapen och avsluta eskaleringen av konflikten i Turkiet som kan få allvarliga konsekvenser för alla.

De kurdiska delarna av Turkiet har i flera veckor upplevt våldsamma strider och sammandrabbningar mellan säkerhetsstyrkor och PKK (Kurdistans arbetarparti) riskerar att få allvarliga konsekvenser i Europas närområde. Därför måste Sverige försöka få EU att agera i tid, i syfte att förhindra en fortsatt eskalering av våldet.

Erdoğan i spetsen benämnde protestanterna som terrorister och landsförrädare. Tidningar och radio delas upp som antingen lojala eller illojala. Erdoğan, som velat säkerställa sin maktposition genom att skriva om författningen uttryckte under valrörelsen att den kurdiska frågan inte existerat, och avblåste förhandlingar och samtal med PKK genom att återgå till att stämpla frågan som en terrorfråga. Detta ledde återigen till spänningar mellan staten och oppositionella grupper. Massmedias kritiska röster stämplades också som terrorister och tystades genom gripanden av journalister och tidningsägare.

PKK placerade den 6 och 8 september sprängämnen vid vägar som dödade 30 turkiska soldater och poliser. De turkiska nationalisterna tog sig då till gatorna med flaggor i händer för att uppmana till hämnd på kurder, genom att exempelvis attackera det prokurdiska partiet, HDP's huvudkontor.

Efter president Erdoğan's offentliga anklagelser mot tidningen Hürriyet för förvrängd information om spänningarna blev tidningsbyggnaden nyligen attackerad och utsattes för mordhot av nationalistiska grupper. Många affärsbyggnader som bedrivs av kurder har bränts ner. I västra och centrala delarna av landet har arga folkmassor stoppat bussar till de kurdiska delarna och hotar passagerare genom att slå sönder fönster.

Valet i juni gav inte AKP och Erdoğan de resultatet de hade önskat sig vilket spätt på spänningarna. Dag efter dag förvärras konflikten mellan PKK och den turkiska militären och polisen. Den 20 juli mördades 32 ungdomar i ett självmordsattentat av IS i staden Suruc under en presskonferens och dagen därpå hittades två turkiska poliser mördade i sina lägenheter. En organisation nära till PKK tog på sig skulden, och kallade det hämnd för statens tystnad om händelserna i Suruc. Striderna har därefter trappats upp, och i många städer pågår militära operationer som leder till hårda strider, utan tillstånd. Just nu är läget värst i staden Cizre. Hur många civila, militärer, poliser eller PKK gerilla som mördats i staden finns inte då ingen insyn från oberoende organisationer tillåts.

Det spända politiska läget påverkar bland annat yttrande-, press- och organisationsfrihet men också situationen vad avser mänskliga rättigheter samt landets ekonomi.

Nu har presidenten utlyst ett nyval till den 1 november. Anledningen anses av de flesta bedömare handla om att han inte kan acceptera valresultatet som resulterade i att HDP blev kvar i parlamentet och AKP fick därmed inte egen majoritet i parlamentet.

Den sociala och politiska oron som de turkiska medborgarna utsätts för har orsak att skapa oro även i väst. Genom Ankaras bilaterala kontakter med Sverige, Europarådet och FN, bör Erdoğan's dominans och statens brutalitet sända varningsflaggor för den världspolitiska balansen. Sverige bör inför nästa toppmöte inom EU, för stats- och regeringschefer sätta Turkiet på dagordningen. Den eskalerande utvecklingen i Turkiet är en växande höststorm alldeles bredvid den stora orkanen i Syrien. Mellanöstern riskerar att växa till ett enda stort slagfält.

De senaste årens attacker mot assyrier, syrianer och yezidier i norra Irak är förskräckande. IS våldsamma framfart med mord, våldtäkter och halshuggningar visar

på en total hänsynslöshet. När de angrep staden Mosul fick människor fly för sina liv och många har sökt sig till de kurdiska områdena i norra Irak. KRG, den kurdiska regionala regeringen har visat stort mod genom att skydda civila från angrepp i Sinjarbergen dit många flydde men också genom att ge en tillflykt för alla de som sökt skydd i Irakiska Kurdistan.

Den kurdiska befolkningen inne i nordvästra Syrien är hårt utsatt från IS. Belägringen av Kobane 2014 visade på hur utsatt befolkningen är. De kurder som bor i staden Kobane, med en befolkning på ca 400 000 invånare, har inte moderna vapen som kan stå emot de moderna vapen som IS tillskansat sig när man intog den Irakiska staden Mosul. Situationen är mycket svår och över 150 000 civila flydde då in i Turkiet. Turkiet har haft en motvilja mot att gå in och ge understöd för att försvara Kobane. Detta kan bero på att man enligt olika källor stött IS mot Assadregimen.

Nu krävs insatser från FN för att stoppa kriget i Syrien och att också stoppa IS framfart i regionen. Det är viktigt att blockeringen i FN's säkerhetsråd via Ryssland hävs och att man konstruktivt hittar lösningar på hur man ska få slut på stridigheter. Det kan innebära att säkerhetsrådet måste fatta beslut om militära insatser för att skydda civila.

Sverige har genom alliansregeringen bidragit med stort humanitärt stöd till flyktingar från Syrien, inklusive de som flyr från Kobane. Sverige har också gett stöd till de flyktingar som flytt från Nineveslätten in i Norra Irak, där den Kurdiska regionala regeringen styr. Det är viktigt att världssamfundet inte glömmer att skydda civila, var de än befinner sig. För närvarande råder stor brist på humanitära medel. FNs matprogram, World Food Program, uppger att man tvingats dra ner på matransoner till människor som är flyktingar inne i Syrien men också i grannländerna Turkiet, Jordanien och Libanon. Här har EU nu lovat att bidra till World Food Program vilket välkomnas. Beredskap för ytterligare medel bör finnas.

Désirée Pethrus (KD)

Caroline Szyber (KD)